

УДК:351

О. Ж. Скибун,

здобувач кафедри інформаційної політики та технологій Національної академії державного управління при Президентіві України

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ КРАЇН СНД ТА УКРАЇНИ

COMPARATIVE ANALYSIS OF STATE POLICY IN THE FIELD OF TELECOMMUNICATIONS OF CIS COUNTRIES AND UKRAINE

Анотація. Проведено аналіз державної політики в сфері телекомунікацій, результати якого можуть бути застосовані в процесі формування нових концептуальних підходів щодо формування державної політики та здійснення державного управління у сфері телекомунікацій

Аннотация. Проведен анализ государственной политики в сфере телекоммуникаций, результаты которого могут быть применены в процессе формирования новых концептуальных подходов по формированию государственной политики и осуществления государственного управления в сфере телекоммуникаций

Annotation. The public policy in the telecommunications sector was analyzed; the results of analysis can be used in the formation of new conceptual approaches to public policy and the state management in telecommunications.

Ключові слова. Інформаційне суспільство, державна політика у сфері телекомунікацій, універсальні послуги, загальнодоступні телекомунікаційні послуги, телекомунікації, нормативна база, закон, ліцензія, телекомунікаційні послуги, надзвичайні ситуації, компенсація.

Вступ.

На сьогодні світовими тенденціями є стрімкий розвиток інформаційного суспільства. Наскільки це ефективно вдається можна побачити, спостерігаючи як бурно розвивається сфера телекомунікацій в країні, а найголовніше - це ступінь задоволення певним переліком телекомунікаційних послуг, за гарантованими державою цінами для усіх верств населення на всій території країни. Цей показник визначає наскільки ефективна державна політика тієї чи іншої країни в цій сфері.

Також при побудові інформаційного суспільства головною рушійною силою в розвитку інформаційно-комунікаційних технологій є транспортна складова – телекомунікаційні мережі. Тому, вирає та держава, яка забезпечить “кровеносною” системою – телекомунікаційними мережами увесь “організм” – країну.

Постановка проблеми.

Державна політика не виникає сама по собі. Вона є результатом складного процесу вироблення та прийняття державних рішень, спрямованих на розв'язання проблем у різних сферах суспільного життя. Вироблення державної політики відбувається на трьох рівнях: макрополітичному (загальнонаціональний рівень), субсистемному (рівень окремих функціональних сфер діяльності) та мікрополітичному (рівень окремих індивідів, громад, підприємств тощо). Учасниками цього процесу є президент, законодавці, представники виконавчої влади, судді, управлінці (офіційні учасники) та політичні партії, громадські організації, групи інтересів, дослідницькі організації, мас-медіа та окремі громадяни (неофіційні учасники). [1].

Телекомунікації відіграють значну роль в соціальній та економічній діяльності суспільства, забезпечуючи підтримку розвитку економіки держави та соціальної сфери. Розвиток телекомунікацій повинен здійснюватися випереджувальними темпами порівняно із загальними темпами розвитку економіки і буде визначальним на найближчу і більш віддалену перспективу. Повільні темпи розвитку телекомунікацій спричиняють зниження конкурентоспроможності економіки України. Телекомунікації відіграють значну роль у прискоренні розвитку економіки та соціальної сфери.

Постановка завдання.

Виходячи із завдань, що стоять перед системою державного управління у сфері телекомунікацій, мета статті полягає в обґрунтуванні пропозицій до вироблення нових напрямів державної політики у сфері телекомунікацій, що дасть змогу на сучасному рівні, виходячи із реалій сьогодення здійснювати державне управління у сфері телекомунікацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Ознайомлення із нормативно-правовою базою, чинною в сфері телекомунікацій таких країн, як Республіка Білорусь, Республіка Азербайджан, Республіка Таджикистан, Республіка Узбекистан, Республіка Молдова, Киргизька Республіка, Республіка Казахстан, Російська Федерація та Україна.

На Веб-сайтах країн: Республіка Таджикистан, Республіка Узбекистан, Республіка Білорусь, Республіка Казахстан, Російська Федерація, Україна були розміщені, серед інших, самі законодавчі акти:

- Республіка Таджикистан: Закони Республіки Таджикистан “Про зв’язок” [7], від 17.05.2004 № 37 „Про ліцензування окремих видів діяльності” [6], “Про електричний зв’язок” [5];
- Республіка Узбекистан: Закон Республіки Узбекистан від 20.08.1999 № 822-1 “Про телекомунікації” [7];
- Республіка Білорусь: Закон Республіки Білорусь від 19.07.2005 № 45-3 “Про електровз’язок” [2];
- Республіка Казахстан: Закони Республіки Казахстан від 05.07.2004 № 567-ІІ “Про зв’язок” [4], від 08.10.1999 р. № 471-1 “Про ліцензування” [3];
- Російська Федерація: Федеральний Закон “Про зв’язок” (прийнятий Державною Думою 18.06.2003, схвалений Радою Федерації 25.06.2003) [9];
- Україна: Закон України від 18.11.2003 № 1280, “Про телекомунікації”

Виклад основного матеріалу.

Аналіз змісту зазначених вище законодавчих актів показав, що в цілому вони, в тій чи іншій мірі мають схожу структуру та наповнення, лише є певні національні особливості. Це, на нашу думку, викликано тим, що це країни СНД і всі входять до Регіонального союзу зв'язку. Також це може бути викликано тим, що структура та стан їх мереж практично були ідентичні і проблеми також однакові.

Ідентичним є бачення наступних питань:

- 1) Необхідність державного: управління, нагляду за ринком, регулювання ринку надання послуг, розподілу радіочастот, тарифної політики;
- 2) Визначення на законодавчому рівні:

- термінології понять у сфері телекомунікацій;
- прав та обов'язків операторів та користувачів телекомунікаційними послугами;
- пільг для окремих категорій населення при отриманні телекомунікаційних послуг;
- видів діяльності у сфері телекомунікацій, що підлягають ліцензуванню;
- надання послуг у надзвичайних ситуаціях;
- взаємодії внутрішніх органів із операторами при оперативно-розшуковій діяльності;

3) Відсутність диктатури держави в сфері телекомунікацій, а також визнання багатооператорського ринку, прозорості та недискримінаційної політики держави.

4) Підтримка з боку держави (фінансова, законодавча, інвестиційна) в частині розбудови загальнонаціональної телекомунікаційної мережі;

Головним спільним у державній політиці країн СНД є наявність законодавчо визначеного поняття універсальної послуги (надання на всій території країни усім споживачам певного переліку телекомунікаційних послуг за фіксованою ціною та покриття за рахунок інших коштів різниці між нею та нормальною ринковою ціною).

Розбіжності лише в порядку та процедурі надання державою цих коштів.

Створення окремого фонду (резерву) для компенсування надання універсальних послуг (Російська Федерація, Республіка Білорусь). Інші країни не створюють окремих фондів, а тільки законодавчо визначають процедуру компенсації.

В частині визначення механізму виклику екстрених служб ситуація така: в Російській Федерації та Республіці Білорусь компенсацію за надані послуг оператори отримують від організацій, які створили такі служби на основі договорів. В інших країнах компенсація відбувається за встановленим законодавчо способом. В усіх країнах виклик екстрених служб для споживачів безкоштовний, а саме забезпечення можливістю використання таких послуг на території усієї країни і усіма операторами визначено законодавчо.

В цілому в країнах, по яким проводилось дослідження, універсальні послуги – мінімальний перелік телекомунікаційних послуг, який визначається Державою. Найбільш поширеними є:

- а) послуги телефонного зв'язку з використанням таксофонів;
- б) послуги з передачі даних і надання доступу до мережі „Інтернет” з використанням пунктів колективного доступу.

Що стосується України, то у ній одній законодавчо визначено не універсальні послуги, а загальнодоступні телекомунікаційні послуги.

Також суттєво відрізняється перелік послуг, а саме: послуги фіксованого телефонного (місцевого, міжміського, міжнародного) зв'язку, за винятком таких послуг, що надаються з використанням безпроводового доступу, в тому числі служб екстреного виклику, послуги довідкових служб, зв'язку за допомогою таксофонів та переговорних пунктів, факсимільного і телеграфного зв'язку.

У країнах СНД різне бачення переліку видів господарської діяльності у сфері телекомунікацій, що підлягає ліцензуванню. Також в окремих країнах є поняття призупинення дії ліцензії, а також є критерії і сам поділ ліцензій на загальні та індивідуальні ліцензії.

В Україні відсутнє поняття загальні та індивідуальні ліцензії, а також немає процедури призупинення дії ліцензії на надання телекомунікаційних послуг.

У порівнянні із Україною у зарубіжних країнах простіше визначено механізм надання копій ліцензій окремим підрозділам (філіям), які не мають права підпису.

Також в Україні визначено надання телекомунікаційних послуг як операторами так і провайдерми телекомунікацій.

Висновки.

Аналіз державної політики країн СНД через призму діючого законодавчого поля показав, що в цілому, в усіх країнах державна політика у сфері телекомунікацій, і відповідно, і державне управління мають серйозне законодавче, нормативне і технічне підґрунтя для ефективного його здійснення. Хоча і існують деякі національні особливості. Але на загальному фоні вони не суттєві.

Що стосується України, то на погляд автора, в цілому також існує відповідна нормативно-правова база в сфері телекомунікацій, яка дає змогу проводити державну політику і здійснювати державне управління в сфері телекомунікацій.

На погляд автора, бажано було б мінімізувати і конкретизувати перелік загальнодоступних послуг, більш чітко визначити процедуру компенсації таких послуг для операторів та провайдерів телекомунікацій, що дало б змогу сконцентрувати зусилля держави на повному забезпеченні загальнодоступними послугами усі верстви населення на всій території країни. Також до цього необхідно залучити усіх операторів телекомунікацій, щоб на сучасному рівні і з використанням новітніх технологій спільно вирішити усі проблемні питання.

З огляду на те, що Україна тісно співпрацює з країнами-сусідами як в рамках СНД так і з країнами ЄС, то це вимагає більш гнучкіше відноситися до тих змін, що відбуваються у нормативно-правовому полі цих структур та відповідним чином реагувати на це. Від ефективності цих кроків залежить ефективність, дієвість і сучасність державної політики і управління в сфері телекомунікацій.

Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення полягає в тому, що результати та рекомендації можуть бути використані при підготовці проектів законодавчих актів, які впливають на процес здійснення державної політики України в сфері телекомунікацій.

Список використаних джерел інформації

1. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні: Навч. посіб./ Кол. авт. За заг. ред. В.А. Ребкало, В.В. Тертички. - К.: Вид-во УАДУ, 2000. – 232 с.
2. Закон Республіки Білорусь від 19 липня 2005 року № 45-3 „Про електров'язок”. <http://www.mpt.gov.by/>
3. Закон Республіки Казахстан від 08 жовтня 2009 року № 471-І „Про ліцензування”. <http://www.aic.gov.kz/>
4. Закон Республіки Казахстан від 5 липня 2004 року № 567-ІІ „Про зв'язок”. <http://www.aic.gov.kz/>
5. Закон Республіки Таджикистан „Про електричний зв'язок”. <http://www.mincom.tj/>
6. Закон Республіки Таджикистан „Про ліцензування окремих видів діяльності”. <http://www.mincom.tj/>
7. Закон Республіки Таджикистан від 27 грудня 1993 року „Про зв'язок”//. <http://www.mincom.tj/>
8. Закон Республіки Узбекистан від 20 серпня 1999 року № 822-І „Про телекомунікації”. <http://www.aci.uz/>
9. Закон Російської Федерації „Про зв'язок”. <http://www.minsvyaz.ru/>

Стаття надійшла до редакції 02.04.2012 р.

ТОВ "ДКС Центр"